

ANNUAL SECONDARY EXAMINATION, 2022

(TERM - I)

(MCQ Type)

SANSKRIT (संस्कृत)

खण्ड-क

(अपठित-अवबोधनम्)

**1. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा तदाधारितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि प्रदत्तविकल्पेभ्यः
चिनुत-**

(निम्नलिखित अनुच्छेद को पढ़कर उस पर आधारित प्रश्नों के उत्तर दिए गए
विकल्पों में से चुनें।)

अनुच्छेदः

पुरा गुर्जरप्रान्ते एकस्मिन ग्रामे एकं गुरुकुलम् आसीत् । तत्र शतत्रयं छात्राः गुरुभ्यः
अनेकान् विषयान् पठन्ति स्म। तेषां भोजनादिव्यवस्थां एका नगरस्थिता संस्था
अकरोत्। एकदा संस्था - अधिकारिणः छात्रेभ्यः एकं वैद्यम् प्रेषितवन्तः । सं त्रीन्
मासान् यावत् तत्र अवसत् किन्तु कोऽपि रुग्णः रोगी च भवति । प्रधानाचार्यः विहस्य
अवदत् - वैद्यराज ! अस्य एकम् रहस्यम् अस्ति। अत्र सर्वे तदा भोजनं कुर्वन्ति यदा
ते तीव्रक्षुधाम् अनुभवन्ति । यदा तेषां भोजनेन तृष्णिः भवति, ततः पूर्वम् एव ते
भोजनं त्यजन्ति । एतत् एव एतेषां स्वास्थ्यस्य रहस्यम् । भवान् जानाति एव यत्
स्वस्थाः नराः औषधं न सेवन्ते । तद्वचनं श्रुत्वा वैद्यः हसित्वा अवदत् - अत्र मम
उपयोगः नास्ति । अहं गच्छामि । नमस्कारः । यत्र रोगः तत्र वैद्यः ।

1. के वैद्यं प्रेषितवन्तः ?

(1) संस्थाधिकारिणः

(2) ग्रामसेवकाः

(3) महाजनाः

(4) कर्मकाराः

2. कस्य समीपं रुग्णाः न गच्छन्ति ?

- (1) तान्त्रिकस्य
- (2) दैवस्य
- (3) वैद्यस्य
- (4) मन्दिरस्य

3. गुर्जरप्रान्तस्य ग्रामे किम् आसीत्?

- (1) शिष्यकुलम्
- (2) पुष्करम्
- (3) नकुलम्
- (4) गुरुकुलम्

4. वैद्यराज! अस्य एकं अस्ति ।

- (1) वृत्तम्
- (2) रहस्यम्
- (3) उपायः
- (4) उपचारः

5. 'स्वस्थः' इति पदस्य विलोमपदं लिखत-

- (1) धनिकः
- (2) बलवान्
- (3) रुग्णः
- (4) वैद्यः

खण्ड - ख

(अनुप्रयुक्तव्याकरणम्)

II. प्रदत्तविकल्पेभ्यः समुचितम् उत्तरं चित्वा लिखत (दिए गए विकल्पों में से उपयुक्त उत्तर चुनकर लिखें) -

6. अयं गायकः मधुरं गायति। (रेखांकितपदस्य सन्धि-विच्छेदं कुरुत।)

(1) गे + अकः

(2) गी + अकः

(3) गै + अकः

(4) गौ + इक

7. धनं विना जीवनं वि + अर्थम् । (रेखांकितपदस्य सन्धि कुरुत।)

(1) व्यर्थम्

(2) व्ययार्थम्

(3) व्यर्थः

(4) व्यर्थानि

8. वट + छाया शीतला भवति । (रेखांकितपदस्य सन्धि कुरुत।)

(1) वटच्छायायाम्

(2) वटच्छाया

(3) वटच्छायम्

(4) वटछाया

9. प्रयागे गंगायमुनयोः संगमः वर्तते । (रेखांकितपदस्य सन्धि-विच्छेदं कुरुत।)

(1) सम् + गमम्

(2) सङ् + गमः

(3) सं + गमः

(4) सम् + गमः

10. पार्वती च शंकरः च कैलासे निवसतः । (रेखांकितपदस्य समासं लिखत ।)

(1) पार्वतीशंकरे

(2) पार्वतीशंकरः

(3) पार्वतीशंकरौ

(4) पार्वतीशंकराः

11. कर्मकुशलः नरः सर्वत्र प्रशंस्यते । (रेखांकितपदस्य समास विग्रहं कुरुता।)

(1) कर्मणः कुशलः

(2) कर्मणि कुशलः

(3) कर्मणि कुशलः

(4) कर्मे कुशलः

12. रामश्यामौ मित्रे स्तः । (रेखांकित पदस्य सभास - विग्रहं कुरुता।)

(1) रामः च श्यामौ च

(2) रामश्च श्यागश्च

(3) राम-श्याम

(4) रामाः च श्यामाः च

13. प्रकृतिमाता स्नेह प्रविशति । (रेखांकित पदस्य समास विग्रहं कुरुता।)

(1) स्नेहेन सहितम्

(2) स्नेह सहितम्

(3) स्नेहात् सहितम्

(4) स्नेहस्य सहितम्

14. चत्वारः जनाः संलापं कुर्वन्ति । (रिक्तस्थानं अव्ययपदैः पूरयत्।)

(1) कदा

(2) तत्र

(3) विना

(4) च

15. सः मम प्रकोष्ठे प्राविशत् ।

(1) वहिः

(2) कुत्र

(3) श्वः

(4) सहसा

16. परिश्रमिणः लक्ष्यं प्राप्नुवन्ति ।

(1) नूनम्

(2) विना

(3) हयः

(4) अपि

17. मम भ्राता दशमश्रेण्यां पठति ।

(1) अपि

(2) बहिः

(3) सहसा

(4) श्वः

18. मया आगरायाः ताजमहल दर्शनीयम् । (धातु-प्रत्ययाँ वियोज्य लिखत।)

(1) दृश् + तव्यत

(2) दृश् + अनीयर

(3) दृश् + क्त

(4) दृश् + कितन्

19. दीर्घ + तमप् इयं लक्ष्म्या प्रतिमा । (प्रकृति-प्रत्ययौ संयोज्य लिखत।)

(1) दीर्घतमम्

(2) सदीर्घः

(3) दीर्घतमा

(4) दीर्घतमः

20. आचार्य कक्षायां छात्रान् पाठयति । (प्रकृति--प्रत्ययौ वियोज्य लिखत।)

(1) आचार्य +टाप्

(2) आचार्य + डाप्

(3) आचार्य + चाप्

(4) आचार्य + झीप् .

खण्ड - ग (पठित-अवबोधनम्)

III. प्रदत्तविकल्पेभ्यः समुचितम् उत्तर चित्वा लिखत । (दिए गए विकल्पों में से उपयुक्त उत्तर चुनकर लिखें) -

21. भृशं दूषितं किम् अस्ति ?

- (1) मण्डलम्
- (2) वायुमण्डलम्
- (3) प्रमण्डलम्
- (4) पर्यावरणम्

22. का धूमं मुञ्चति ?

- (1) शतशकटीयानम्
- (2) चुल्लिका
- (3) दीपमाला
- (4) वहिः

23. जलं कीदृशं नास्ति ?

- (1) निर्मलम्
- (2) अशुद्धम्
- (3) अपेयम्
- (4) मलिनम्

24. कविः कुतः नेतुम् इच्छति ?

- (1) नगरात्
- (2) ग्रामात्
- (3) राज्यात्
- (4) आश्रमात्

25. 'प्रकृत्याम्' इति पदस्य पर्यायं चिनुत ।

- (1) अरण्ये
- (2) उपवने
- (3) निसर्गे
- (4) पर्वते

26. राजसिंहस्य भार्या का आसीत्?

- (1) बुद्धिमती
- (2) चन्द्रावती
- (3) कुसुमावती
- (4) ईश्वरी

27. सा व्याघ्रं दृष्ट्वा पुत्रौ क्या प्रह्लतवती ?

- (1) प्रस्तरखण्डेन
- (2) पादप्रहारेण
- (3) मृत्पिण्डेन
- (4) चपेटया

28. शृगालः कीदृशः आसीत्?

- (1) वृद्धः
- (2) धूर्तः
- (3) उद्यमशीलः
- (4) स्थूलः

29. ग्रामस्य किम् नाम अस्ति ?

- (1) पाटनम्
- (2) चकला
- (3) देउला
- (4) रामपुरम्

30. 'त्वया' इति पदे कः मूलशब्दः अस्ति ?

- (1) युष्मद्
- (2) अस्मद्
- (3) तत्
- (4) वत्

<https://www.jharkhandboard.com>

31. व्यायामः केऽन्यः पथ्यः भवति ?

- (1) दीर्घसूत्रीणाम्
- (2) स्निग्धभोजिनाम्
- (3) स्फूर्तनाम्
- (4) जाग्रतानाम्

32. श्रमेण किं जायते ?

- (1) क्लमम्
- (2) शक्तिः
- (3) श्वेदम्
- (4) वसा

33. 'जरा' शब्दस्य कः अर्थः अस्ति ?

- (1) कौमार्यम्
- (2) यौवनम्
- (3) बार्दधक्यम्
- (4) शैशवम्

34. वयोबलशरीराणि असमीक्ष्य व्यायामिनः किं प्राप्नुवन्ति ?

- (1) आरोग्यम्
- (2) रोगम्
- (3) सुपरिणामं
- (4) शुभाशंसनम्

35. शीते वसन्ते च व्यायामः कीदृशः स्मृतः ?

- (1) प्रातः भ्रमणम्
- (2) अपूर्वः
- (3) अनुत्तमम्
- (4) पथ्यतमः

36. अपत्येषु का वत्सला भवति ?

- (1) युवती
- (2) वृद्धा
- (3) जनकः
- (4) जननी

37. कीदशे पुत्रे अभ्यधिका कृपा ?

- (1) दुर्बले
- (2) विक्षिप्ते
- (3) रुग्णे
- (4) निरक्षरे

38. पश्यतः एव किं सञ्जातम् ?

- (1) हिमपातः
- (2) प्रवर्षः
- (3) बज्रपातः
- (4) सन्निपातः

39. 'बाढ़' इत्यर्थं कः शब्दः प्रयुक्तः ?

- (1) प्लेगः
- (2) दुर्भिक्षः
- (3) जलोपप्लवः
- (4) प्रकोपः

40. 'भूमौ' इति पदे का विभक्तिः ?

- (1) सप्तमी
- (2) चतुर्थी
- (3) प्रथमा
- (4) सम्बोधनम्